VNS 10/2021 vp Valtioneuvoston ihmisoikeuspoliittinen selonteko
Fingo ry

Suomalaisten kehitysjärjestöjen kattojärjestö Fingo ry kiittää mahdollisuudesta lausua eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle koskien Suomen ihmisoikeuspoliittista selontekoa. Fingo pitää arvokkaana sitä, että selontekoa laadittaessa on kuultu hyvin monimuotoisia sidosryhmiä ja asiantuntijoita.

Fingo näkee selonteon tärkeänä ja arvokkaana sitoutumisena kansainväliseen sääntöperustaiseen järjestelmään ja oikeusvaltioperiaatteeseen. Ihmisoikeus- ja demokratiatilanne on globaalisti jo pitkään heikentynyt ja oikeusvaltiokehitykseen kohdistuu uudenlaista kyseenalaistamista. Tiedämme, että sanan- ja mediavapauden ja kansalaisyhteiskunnan rajoittaminen sekä vähemmistöjen oikeuksien tukahduttaminen on ensimmäinen askel kohti autoritaarista vallankäyttöä. Fingo nostaakin näin ollen esiin Suomen vahvan ja monimuotoisen kansalaisyhteiskunnan roolin ihmisoikeuksien puolustamisessa sekä Suomessa, EU:ssa että kansainvälisesti.

Selonteossa painotetaan yhdenvertaisuuden puolustamista. Näemme tämän erinomaisena lähtökohtana, joka nostaa syrjimättömyyden ja eriarvoisuuden vähentämisen konkreettisiksi tavoitteiksi. Jaamme vahvasti selonteon näkemyksen siitä, että kestävä kehitys ja yhteiskuntavakaus ovat mahdollisia vain, jos ihmisoikeudet toteutuvat. Vakaat yhteiskunnat edellyttävät kriisien ja konfliktien juurisyiden kuten ihmisoikeuksien polkemisen, eriarvoisuuden ja köyhyydenpoistamista. Käänteisesti kriisi- ja konfliktitilanteet usein lisäävät merkittävästi kaikista haavoittuvaisimpiin ihmisiin kohdistuvia ihmisoikeusloukkauksia, kuten ihmiskauppaa ja seksuaalista väkivaltaa. Näemme, että pohjimmiltaan näin kaikki ihmisoikeuksien toteutumiseen tähtäävä toiminta on rauhantyötä.

Fingo toivottaa tervetulleeksi kestävän kehityksen teemojen yhteisriippuvuuden huomioinnin. Ilmastonmuutosja luonnon monimuotoisuuden kato uhkaavat perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista ja niiden merkitys ihmisoikeuskysymyksenä on välttämätön. Nousevana ihmisoikeuskysymyksenä n teknologia ja digitaalisaatio tulee muotoilemaan perus- ja ihmisoikeuksien turvaamista ja turvaamisen haasteita aivan uusilla tavoilla.

Selonteon toimeenpanoon liittyen Fingo haluaisi esittää neljä huomiota

- Suomen jäsenyys Ihmisoikeusneuvostossa on ajoittunut globaaliin murroksen hetkeen. Tämä antaa mahdollisuuden edistää etenkin teemoja, jotka tyypillisesti putoavat pöydältä kriisin kohdatessa. Näitä ovat seksuaali- ja lisääntymisterveys ja -oikeudet, kansalaisyhteiskunnan merkityksellinen osallistumismahdollisuus, vähemmistöjen oikeudet, intersektionaalisuuden ja monimuotoisuuden arvostamisen edistäminen.
- Ihmisoikeudet ja sukupuolten välinen tasa-arvo ei ole koskaan lineaarinen kehitys eikä tämänhetkinen tilanne ole itsestäänselvyys. Esimerkiksi sukupuolittunut väkivalta on edelleen hyvin syvään juurtunutta, sekä Suomessa että maailmalla.Tämä tulisi tunnustaa ja sen rakenteellisiin juurisyihin tulisi johdonmukaisesti puuttua kaikilla tasolla, kansainvälisesti, EU:ssa ja globaalisti. Emme missään vaiheessa saa hellittää otetta sitoumuksista ja toimista, jotka edistävät ihmisoikeuksien toteutumista vaan oikeuksia on turvattava joka päivä.

- Kansainvälistä yhteistyötä on tehostettava ymmärryksen lisäämiseksi digitalisaation ja teknologian suhteesta ihmisoikeuksiin. On koottava tietoa parhaista käytännöistä ja toimintatavoista sekä kiireellisesti kehitettävä eettisiä toimintatapoja, jotta ihmisoikeuksiin liittyvien perusvaatimusten noudattaminen turvataan.
- Kuten kaikki poliittiset selonteot, myös ihmisoikeuspoliittinen selonteko vaatii rinnalleen seurantamekanismin. On entistä tärkeämpää kyetä todentamaan sitoumusten toimeenpano ja ankkuroida tavoitteet suunnitelmallisesti.